

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОСКАРЖЕННЯ УХВАЛ СЛІДЧОГО СУДДІ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

PROBLEMATIC ISSUES OF APPEALING TO THE DECISIONS OF THE INVESTIGATING JUDGE DURING THE PRE-TRIAL INVESTIGATION

Повзик Є.В., к.ю.н.,
асистент кафедри кримінальної юстиції

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Конюхова М.О., студентка V курсу

*Інститут прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Мельник М.Я., студент V курсу

*Інститут прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Наукове дослідження присвячено питанню оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування. Розглянуто проблемні питання неможливості оскарження ухвал слідчого судді, перелік яких не передбачений у статті 309 Кримінального процесуального кодексу України. У статті наголошується на обов'язку держави гарантування таких основоположних прав, як права на захист та справедливий суд, які передбачені як міжнародними нормативно-правовими актами, так і національним законодавством. Зазначається, що право на доступ до суду поширюється також на апеляційне чи касаційне оскарження судового рішення. Проаналізовано позиції як національних судів стосовно неможливості оскарження ухвал слідчого судді, які не входять до переліку ухвал, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування, передбаченого статтею 309 Кримінального процесуального кодексу України, так і практику Європейського суду з прав людини щодо необхідності забезпечення права на оскарження судових рішень та забезпечення прав осіб на оскарження в апеляційному та касаційному порядку. Зроблено висновок, що право особи на доступ до суду може бути обмежене лише у винятковому випадку, якщо таке обмеження має законну мету і не порушуватиме саму сутність цього права, з обов'язковим дотриманням конституційних норм і принципів та керуванням такою складовою частиною принципу верховенства права, як пропорційність. Наголошено на позиціях Конституційного Суду України, що обмеження прав і свобод людини і громадянина є допустимим виключно за умови, що таке обмеження є пропорційним та суспільно необхідним, щодо неможливості свавільного та несправедливого обмеження права на апеляційне оскарження рішення суду, установлення такого обмеження виключно Конституцією та законами України, з легітимною метою, зумовлене суспільною потребою досягнення цієї мети, пропорційно й обґрунтовано. Висвітлено позиції вітчизняних науковців, які досліджували питання необхідності законодавчого встановлення можливості апеляційного оскарження ухвал слідчого судді, спрямованих на обмеження права на свободу й особисту недоторканність, недоторканність житла чи іншого володіння особи, права на недоторканність права власності.

Ключові слова: слідчий суддя, ухвала слідчого судді, обшук житла чи іншого володіння особи, оскарження ухвал слідчого судді, апеляційне оскарження, заперечення на ухвалу слідчого судді.

Scientific research is devoted to the issue of appealing to the decisions of the investigating judge during the pre-trial investigation. The problematic issues of the impossibility of appealing to the decisions of the investigating judge, the list of which is not provided in Article 309 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, are considered. The article emphasizes on the obligation of the state to guarantee such fundamental rights as the right to protection and a fair trial, which are provided by both international legal acts and national legislation. It is noted that the right of access to a court also extends to an appeal or cassation appeal against a court decision. The positions of both national courts on the impossibility of appealing to the decisions of the investigating judge, which are not included in the list of decisions that can be appealed during the pre-trial investigation, and the case law of the European Court of Human Rights appealing court decisions and ensuring the rights of individuals to appeal. It is concluded that a person's right of access to a court may be restricted only if such restriction pursues a legitimate aim and does not violate the very essence of this right, with mandatory observance of constitutional norms and principles and management of such a component of the rule of law as proportionality. It is emphasized in the positions of the Constitutional Court of Ukraine that restriction of human and civil rights and freedoms is permissible only if such restriction is proportional and socially necessary, with a legitimate goal due to the public need. Researched the positions of domestic scholars who studied the need for legislative establishment of the possibility of appealing to the decisions of the investigating judge.

Key words: investigating judge, decision of investigating judge, search of dwelling or other property of person, appeal against decisions of investigating judge, appeal, objection to decision of investigating judge.

Одним з основоположних прав людини є право на справедливий суд, яке кореспондується з положенням ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) [1]. Дані положення Конвенції відображені у ст. 55 Конституції України, згідно з якою права і свободи людини і громадянина захищає суд; кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб [2].

Одним з елементів права на справедливий суд є право на виправлення судової помилки, зокрема і право на скасування неправосудного рішення й ухвалення правового рішення у справі. У справі “Bellet v. France” Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) зазначив, що «ст. 6 § 1 Конвенції містить гарантії справедливого судочинства, одним з аспектів яких є доступ до суду. Рівень

доступу, наданий національним законодавством, має бути достатнім для забезпечення права особи на суд з огляду на принцип верховенства права в демократичному суспільстві. Щоб доступ був ефективним, особа повинна мати чітку практичну можливість оскаржити дії, які становлять втручання в її права» [3]. Отже, можна зробити висновок, що положення ст. 6 Конвенції, зокрема і право на доступ до суду, поширюються також на апеляційне чи касаційне оскарження судового рішення, у разі закріплення такого права національним законодавством.

Важливою гарантією забезпечення законності й обґрунтованості ухвал слідчого судді є законодавчий механізм їх апеляційного оскарження (§ 2 гл. 26 Кримінального процесуального кодексу України), що є дієвим інструментом усунення помилок у судових рішеннях, захисту та відновлення прав, свобод та законних інтер-

есів учасників процесу. У ч. 1 ст. 24 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) передбачено, що кожному гарантується право на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності суду, слідчого судді, прокурора, слідчого, дізнавача в порядку, передбаченому КПК України [4].

Питання забезпечення права на апеляційне оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування висвітлені у працях таких учених, як: Н.Р. Бобечко, Н.В. Глинська, О.С. Кашка, Д.І. Клепка, В.І. Маринів, М.Є. Савенко, О.І. Тищенко, А.Р. Туманянц, С.Л. Шаренко, О.Г. Шило й інші.

У ст. 309 КПК України закріплено вичерпний перелік ухвал слідчого судді, які підлягають оскарженню під час досудового розслідування. Н.В. Глинська та Д.І. Клепка класифікували предмет оскарження так:

1) рішення слідчого судді, які вирішують або питання щодо обмеження конституційних прав особи (застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою; застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту; застосування запобіжного заходу у вигляді застави; відсторонення від посади тощо),

2) питання, які мають істотне значення для здійснення ефективного досудового розслідування (відмова в наданні дозволу на затримання; відмова у здійсненні спеціального досудового розслідування; відмова в застосуванні запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, домашнього арешту, застави);

3) питання завершення досудового розслідування загалом (закриття кримінального провадження на підставі ч. 9 ст. 284 КПК України тощо).

З наведеного випливає, що перевірки в апеляційній інстанції підлягають лише ухвали слідчого судді, які мають вирішальне, фундаментальне значення для дотримання прав та законних інтересів особи або для руху досудового розслідування загалом [5, с. 67].

Водночас науковці у своїй роботі зауважують, що деяке обмеження права на апеляційне оскарження є виправданим, оскільки пов'язане із заборонаю оскарження рішень слідчого судді, якими не можуть бути порушені права та законні інтереси особи та які не перешкоджатимуть здійсненню ефективного досудового розслідування і вважають такий підхід законодавця розумним з огляду на можливе зловживання учасниками процесу правом на оскарження процесуального рішення, що призведе до тяганини та не сприятиме здійсненню провадження протягом розумного строку (оптимальний баланс реалізації прав та законних інтересів його учасників і здійснення провадження без зайвої тяганини) [5, с. 68].

Неможливість оскарження ухвали слідчого судді в апеляційному порядку, зокрема щодо проведення такої слідчої дії, як обшук, неодноразово наголошувалась у судових рішеннях. Так, в ухвалі Київського апеляційного суду від 15 березня 2021 р. № 757/2737/21-к зазначається, що ч. 1 ст. 309 КПК України визначено вичерпний перелік ухвал слідчого судді, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку під час досудового розслідування. Скарги на інші ухвали слідчого судді оскарженню не підлягають, заперечення проти них можуть бути подані під час підготовчого провадження в суді. Ухвалу слідчого судді, якою надано дозвіл на проведення обшуку об'єкта нерухомого майна, не включено до вказаного переліку, згідно з положеннями ч. 3 ст. 309 КПК України вона оскарженню не підлягає [6]. Ідентична позиція висловлюється у висновку Другої судової палати Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 18 жовтня 2019 р. № 757/37346/18-к, яка розглянула касаційну скаргу прокурора на ухвалу апеляційного суду. Цією ухвалою прокурору було відмовлено у відкритті апеляційного провадження за його скаргю на ухвалу слідчого судді місцевого суду. Суд у даній справі зазначив, що ухвали слідчих суд-

дів, постановлені в порядку ст. ст. 28, 114 КПК України, відповідно до положень ст. 309 КПК України окремому апеляційному оскарженню не підлягають. Вичерпний перелік ухвал слідчого судді, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування в апеляційному порядку, викладено в ч. ч. 1 та 2 ст. 309 КПК України. І цей перелік розширеному тлумаченню не підлягає [7].

Ми не можемо погодитися з даним підходом, оскільки надання особі права на оскарження ухвали слідчого судді в апеляційній інстанції забезпечує реалізацію права на захист та права на справедливий суд. У своїй дисертації М.Є. Савенко слушно зазначає, що надання широкої можливості оскарження ухвал слідчого судді сприятиме: (а) оперативності відновлення порушених прав особи; (б) усуненню перешкод для здійснення кримінального провадження в розумні строки [8, с. 99]. У рішенні ЄСПЛ “Galstyan v. Armenia” від 15 листопада 2007 р. зазначено, що будь-які обмеження, що містяться в національному праві стосовно права на перегляд, повинні ставити перед собою законну мету і не порушувати саму сутність цього права (за аналогією із правом на доступ до суду, закріпленим у п. 1 ст. 6 Конвенції) [9]. Додатковим аргументом доцільності надання права особі, права чи законні інтереси якої порушені під час проведення обшуку, огляду, на апеляційне оскарження, варто визнати той факт, що, ураховуючи положення ч. 3 ст. 309 КПК України, якщо така особа не бере участі в підготовчому провадженні, то вона позбавляється права на забезпечення захисту від свавільного втручання в її конституційне право [8, с. 118].

З даного питання 5 грудня 2017 р. Уповноважений Верховної Ради України (далі – ВРУ) з прав людини звернувся з конституційним поданням до Конституційного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень ч. 3 ст. 309 КПК України, оскільки вважає неконституційним положення Кодексу, що не дозволяє оскаржувати ухвали слідчого судді про обшук. Так, згідно із ч. 3 ст. 309 КПК України, ухвала слідчого судді про дозвіл на проникнення до житла чи іншого володіння особи та на їх огляд і обшук оскарженню під час досудового слідства не підлягає, заперечення проти таких ухвал можуть бути подані під час підготовчого засідання в суді.

«Однак водночас суд не уповноважений ухвалювати будь-яке рішення щодо законності ухвали слідчого судді, щодо якої було висловлено заперечення, як і вирішувати питання допустимості доказів, зібраних слідством на підставі такої ухвали. Відповідно, особи, у чие право на недоторканість житла було здійснено втручання на підставі ухвали слідчого судді про надання дозволу на обшук, позбавлені ефективного засобу юридичного захисту від свавільності такого втручання», – зазначається в конституційному поданні Валерії Лутковської. На думку Уповноваженого ВРУ з прав людини, відсутність можливості оскаржувати таку ухвалу під час досудового розслідування справи призводить до можливості доводити вину особи у вчиненні кримінального порушення доказами, зібраними з порушенням національного законодавства, що суперечить ч. 3 ст. 62 Конституції України. На переконання Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, положення ч. 3 ст. 309 Кодексу суперечить вимогам ч. 1 ст. 8, ч. 1 ст. 55, п. 8 ч. 2 ст. 129 Конституції України [10].

Але рішення КСУ стосовно відсутності алгоритму оскарження ухвали слідчого судді про обшук на тепер немає. Конституційний суд не лише залишив без уваги конституційне подання омбудсмена, а і відмовляв у відкритті конституційного провадження у справах за конституційними скаргами громадян: О.В. Яцишена [11], Б.С. Розенблата [12] й інших з аналогічного питання, посилаючись на неприйнятність відповідних скарг.

Також була спроба вирішити проблему неможливості оскарження ухвали слідчого судді про обшук законопроектом, зареєстрованим 9 липня 2018 р. за № 8459/П. Даним

проектом закону України про внесення змін до КПК України пропонувалося посилити гарантії дотримання прав фізичних та юридичних осіб під час досудового розслідування. Проектом запроваджувалась можливість апеляційного оскарження ухвали слідчого судді про надання дозволу на обшук житла чи іншого володіння особи; встановлювались наслідки скасування такої ухвали судом апеляційної інстанції, а саме визнання недопустимими доказів, а також припинення тимчасового вилучення майна; встановлювалась заборона стосовно тимчасового вилучення майна, щодо відшукання та вилучення якого відмовлено на підставі ухвали про дозвіл на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи (зміни до ч. 2 ст. 168 КПК України) [13]. Але проект було відкликано 29 серпня 2019 р.

Отже, надання права на оскарження рішень слідчого судді в апеляційному порядку варто розглядати як один з інструментів захисту прав і свобод учасників кримінального провадження й інших осіб, оскільки «судова помилка» у провадженнях даної категорії може призвести до порушення, зокрема, таких засад кримінального провадження, як права на свободу й особисту недоторканність (у разі обрання запобіжних заходів у вигляді тримання під вартою або домашнього арешту), недоторканність житла чи іншого володіння особи (у разі надання дозволу на проведення обшуку), права на недоторканність права власності (оскільки непоодинокими є випадки, коли після проведення обшуку частина майна особи може набути статусу тимчасово вилученого, або, згодом, арештованого) [14, с. 25].

Обмеження доступу до апеляційної чи касаційної інстанції можливе лише у виняткових випадках з обов'язковим дотриманням конституційних норм і принципів. Установлюючи обмеження права на апеляційне та касаційне оскарження судових рішень, законодавець повинен керуватися такою складовою частиною принципу верховенства права, як пропорційність.

За правовою позицією Конституційного Суду України, обмеження прав і свобод людини і громадянина є допустимим виключно за умови, що таке обмеження є пропорційним та суспільно необхідним (абз. 6 пп. 3.3 п. 3 мотивувальної частини рішення КСУ від 19 жовтня 2009 р. № 26-рп/2009) [15]. Така позиція узгоджується із практикою ЄСПЛ, відповідно до якої право на доступ до суду не може бути обмежено таким способом або в такій мірі, що буде порушена сама його сутність (справа "Melnyk v. Ukraine") [16].

Також Конституційний Суд України в рішенні від 8 квітня 2015 р. № 3-рп/2015 сформулював юридичну позицію, за якою обмеження права на апеляційне оскарження рішення суду не може бути свавільним та несправедливим; таке обмеження має встановлюватися виключно Конституцією та законами України, мати легітимну мету, бути зумовленим суспільною потребою досягнення цієї мети, пропорційним і обґрунтованим; у разі обмеження права на оскарження судових рішень законодавець зобов'язаний запровадити таке нормативне регулювання, яке дасть можливість оптимально досягти легітимної мети з мінімальним втручанням у реалізацію права на судовий захист і не порушувати сутнісний зміст такого права (абз. 3 пп. 2.2 п. 2 мотивувальної частини) [17].

Окрім того, ЄСПЛ зазначає, що ст. 13 Конвенції передбачає можливість наявності ефективних засобів захисту щодо перегляду судового рішення. Якщо особі не надано національним законодавством право оскарження судового рішення, то така процедура захисту прав не є досить ефективним засобом захисту заявника. У таких випадках, як відзначає Суд, має місце порушення ст. 2 Протоколу № 7 до Конвенції [18]. Убачається, що законодавче обмеження особи, яка зазнала шкоди від кримінального правопорушення, на апеляційне оскарження ухвали слідчого судді за результатами розгляду скарги на рішення про відмову у визнанні потерпілим не відповідає вимогам Конвенції та практиці ЄСПЛ. Фактично законодавча модель чинного

КПК України щодо оскарження ухвал слідчого судді за результатом розгляду скарги унеможливило виправлення судової помилки, якої можуть припуститися під час постановлення такої ухвали, що не відповідає характеристикам якісного закону [19, с. 294].

Н.В. Глинською та Д.І. Клепкою було висловлено думку щодо оскарження ухвал слідчого судді, порядок постановлення яких не передбачений чинним КПК України. Зазначається, що в умовах сучасного правозастосування, спрямованого на врахування індивідуальної специфіки правової ситуації, сформованої в кожному кримінальному провадженні, суддя не лише має право, а й зобов'язаний ухвалити рішення, яке, хоча і прямо не передбачено законом, однак є розумним та очікуваним з огляду на необхідність вирішення завдань конкретного кримінального провадження [5, с. 63]. Важлива правова позиція, викладена в постанові Великої палати Верховного Суду від 23 травня 2018 р. у справі № 243/6674/17-к щодо необхідності забезпечення права на оскарження ухвал слідчого судді, постановлення яких не передбачено чинним КПК України. Велика палата Верховного Суду зазначає, що в разі постановлення слідчим суддею ухвали, що не передбачена кримінальними процесуальними нормами, до яких відсилає положення ч. 3 ст. 309 КПК України, суд апеляційної інстанції не має права відмовити в перевірці її законності, посилаючись на приписи ч. 4 ст. 399 КПК України. Право на апеляційне оскарження такого судового рішення підлягає забезпеченню на підставі п. 17 ч. 1 ст. 7 та ч. 1 ст. 24 КПК України, які його гарантують. Тобто Велика палата Верховного Суду погоджується з висновком ВСУ, викладеним у постанові від 12 жовтня 2017 р. № 5–142кс (15) 17 [20].

Отже, якщо слідчий суддя ухвалив рішення, що не передбачено КПК України, суду апеляційної інстанції під час вирішення питання про відкриття апеляційного провадження належить виходити із приписів ст. 9 КПК України, яка розкриває принцип законності кримінального провадження та в ч. 6 установлює, що коли положення цього Кодексу не регулюють або неоднозначно регулюють питання кримінального провадження, застосовуються загальні засади кримінального провадження, визначені ч. 1 ст. 7 цього Кодексу. Однією з таких засад є забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності (п. 17 ч. 1 ст. 7 КПК України), а її зміст розкрито у ст. 24 КПК України, згідно із ч. 1 якої кожному гарантується право на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності, зокрема, суду, слідчого судді в порядку, передбаченому КПК України [5, с. 64].

Також погоджуємось із думкою науковців, що обмеження законодавцем права особи на оскарження рішення слідчого судді може бути виправданим лише щодо оскарження ухвал, які не обмежують основоположні права, визначені Конституцією України та Конвенцією, а також мають процедурний характер. В інших випадках особи має надаватися право на оскарження відповідної ухвали слідчого судді, оскільки забезпечення контролю судової влади всіх дій і рішень у кримінальному провадженні, які так чи інакше обмежують права та законні інтереси особи, має суттєве значення для ефективності всієї системи кримінальної юстиції та відповідності законодавства України європейським стандартам [21].

На практиці єдина можливість для відновлення порушених процесуальних прав, передбачена ст. 309 КПК України у формі подання заперечення на ухвалу слідчого судді під час підготовчого засідання, є декларативною. На підтвердження даної позиції Велика палата Верховного Суду зазначає, що перевірка законності ухвал слідчого судді під час підготовчого провадження не є ефективним засобом захисту від можливого порушення ст. 8 Конвенції і ст. 1 Першого протоколу до Конвенції, оскільки, по-перше, не в усіх випадках кримінальні справи будуть передані до суду з обвинувальним актом. По-друге, підготовче засідання в суді першої інстанції, навіть якщо обвинувальний

акт передано до суду, може відбутися запізно для того, щоб бути здатним виправити порушення. По-третє, під час підготовчого судового засідання суддя не має повноважень вчиняти дії й ухвалювати рішення, які можуть привести до виправлення порушення Конвенції, спричиненого втручанням із боку держави [22]. Щодо цього О.В. Бабаєва зазначає, що на практиці є такі шляхи розвитку подій у зв'язку з реалізацією права на подання заперечення на ухвалу слідчого судді під час підготовчого провадження:

1) суддя в підготовчому судовому засіданні відмовляє в розгляді такого заперечення, мотивує це тим, що КПК України не передбачає порядку його розгляду та вирішення;

2) суддя в підготовчому провадженні, признаючи судовий розгляд на підставі обвинувального акта, долучає таке заперечення до ухвали, зазначає, що оцінку йому буде надано в судовому розгляді;

3) коли скарга надходить під час судового розгляду, суд відмовляє в розгляді такої скарги (у порядку ч. 3 ст. 309 КПК України), мотивуючи тим, що подати її необхідно в підготовчому провадженні, а не в судовому розгляді, що і передбачено ч. 3 ст. 309 КПК України [23].

Д.І. Клепка у зв'язку із цим слушно зазначає, що хоча законодавцем і передбачена можливість подати заперечення на ухвали слідчого судді, не включені до вичерпного пере-

ліку ст. 309 КПК України, у підготовчому судовому засіданні, у ст. 314–317 КПК України не передбачена ані процедура, ані можливість ухвалення рішення за результатами розгляду такого заперечення, що робить ч. 3 ст. 309 КПК України суто декларативною нормою та свідчить про низьку якість зазначеної норми КПК України [19, с. 295].

Так, у результаті проведеного аналізу кримінального процесуального законодавства, наукових праць учених і практики ЄСПЛ можемо дійти висновку про відсутність закріплення на законодавчому рівні механізму оскарження не лише ухвали про обшук, а й ухвал слідчого судді про надання дозволу на проведення слідчих (розшукових) дій, пов'язаних із втручанням у право на недоторканність житла чи іншого володіння особи, а також невтручання у приватне життя загалом. Отже, вважаємо доречним та необхідним внесення змін до кримінального процесуального законодавства, а саме до ч. 1 ст. 309 КПК України, викладення її в такій редакції: «Під час досудового розслідування можуть бути оскаржені в апеляційному порядку ухвали слідчого судді про: (п. 14) обшук; (п. 15) огляд житла чи іншого володіння особи». Уважаємо, що з упродовженням даних змін українське законодавство зробить значний стрибок на шляху реалізації права особи на судовий захист та верховенства права загалом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 р. *Голос України*. 2001. № 3.
2. Конституція України : Закон від 28.06.1996 р. *Голос України*. 1996. № 128.
3. Case of Bellet v. France (Application № 23805/94) : Judgment of ECHR of 4 December 1995. *HUDOC : database / European Court of Human Rights*. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57952>.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон від 13.04.2012 р. № 4651–VI. *Урядовий кур'єр*. 2012. № 99.
5. Глинська Н.В., Клепка Д.І. Проблемні питання забезпечення права на оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2021. № 41. С. 63–72.
6. Ухвала Київського апеляційного суду від 15 березня 2021 р. Судова справа № 757/2737/21-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95651053>.
7. Постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 18.10.2019 р. Судова справа № 757/37346/18-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85033376>.
8. Савенко М.Є. Апеляційне оскарження та перегляд ухвал слідчого судді, постановлених під час досудового розслідування : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2020. 281 с.
9. Справа «Галстян проти Вірменії (Galstyan v. Armenia)», заява № 26986/03 : рішення Європейського суду з прав людини від 15.11.2007 р. URL: <http://lawngo.net/index.php?itemid=119>.
10. Конституційне подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень ч. 3 ст. 309 Кримінального процесуального кодексу України від 05.12.2017 р. № 1–2711/17–107. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/5_5542.pdf.
11. Про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Ящишена Олександра Вікторовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень ч. 3 ст. 309 Кримінального процесуального кодексу України у справі № 3–250/2018(3460/18) від 10.09.2018 р. : ухвала Другої колегії суддів Другого сенату Конституційного Суду України. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/272-22_2018.pdf.
12. Про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Розенблата Борислава Соломоновича щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень ч. 3 ст. 309 Кримінального процесуального кодексу України у справі № 3–218/2018(2680/18) від 28.06.2018 р. : Ухвала Другої колегії суддів Другого сенату Конституційного Суду України. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/198_22_2018.pdf.
13. Проект закону України про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо посилення гарантій дотримання прав фізичних та юридичних осіб під час досудового розслідування від 09.07.2018 р. № 8459/П. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64388.
14. Легких В.В. Проблемні питання апеляційної перевірки рішень слідчих суддів. *Часопис Академії адвокатури України*. 2016. Т. 9. № 1. С. 22–28.
15. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Президента України та 48 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень законів України «Про вибори Президента України», «Про Державний реєстр виборців», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виборів Президента України» та Кодексу адміністративного судочинства України (справа про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виборів Президента України) від 19 жовтня 2009 р. № 26-пн/2009. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v026p710-09#Text>.
16. Справа «Мельник проти України (Melnyk v. Ukraine)», заява № 23436/03 : Рішення Європейського суду з прав людини від 28.03.2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_037#Text.
17. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень ч. 2 ст. 171–2 Кодексу адміністративного судочинства України від 08.04.2015 р. № 3-пн/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-15#Text>.
18. Маринів В.І. Деякі проблеми оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2019. Вип. 57. Т. 2. С. 111.
19. Клепка Д.І. Якісна характеристика нормативного регулювання порядку оскарження ухвал слідчого судді під час досудового розслідування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 1. С. 292–295.
20. Постанова Великої палати Верховного Суду від 23.05.2018 р., судова справа № 237/1459/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74475877>.
21. Шило О.Г., Верхогляд-Герасименко О.В., Марочкін О.І. До питання якості кримінального процесуального законодавства, що регулює порядок апеляційного оскарження ухвал слідчого судді. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2019. Вип. 37. С. 103–119.
22. Постанова Великої палати Верховного Суду від 23.05.2018 р., судова справа № 243/6674/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74188517>.
23. Бабаєва О.В. Підготовче провадження у системі стадій кримінального процесу України : монографія / наук. ред. О.Г. Шило. Харків : Право, 2020. 272 с.